

INFORMACIJA
O USPOSTAVLJANJU ODJELJENJA ZA REVIZIJU INFORMACIONIH SISTEMA,
SA OSVRTOM NA DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI

Podgorica, decembar 2021.godine

Uvod

U eri ubrzanog razvoja digitalizacije u javnoj upravi, koja teži da poslovne procese unaprijedi korišćenjem informacionih tehnologija, postaje jasno da razvoj i upravljanje informacionim sistemima mora biti adekvatno, održivo i kontrolisano. Svjesni činjenice da su benefiti koje je donio proces digitalizacije neosporni, postavlja se pitanje rizika koji prate uvođenje i korišćenje informacionih sistema i koji se, shodno tome, moraju sveobuhvatno sagledati i kojima se mora adekvatno upravljati.

Potreba za uspostavljanje posebne organizacione jedinice za reviziju informacionih sistema, prije svega zbog potrebi stručnih znanja iz oblasti upravljanja informacionim sistemima i informacionih tehnologija onih lica koja bi obavljala reviziju informacionih sistema, bila je predmet razmatranja prethodnih godina.

Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", br.70/19) Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je zaduženo da formira posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju informacionih sistema. Takođe, Zakonom o elektronskoj upravi ("Sl. list Crne Gore", br.72/19) utvđeno je da revizija informacionih sistema podrazumijeva: provjeru funkcionalnosti svih dijelova informacionih sistema; provjeru pouzdanosti informacionih sistema; provjeru bezbjednosti informacionih sistema; provjeru efikasnosti i efektivnosti upotrebe informacionih sistema i provjeru usklađenosti upotrebe informacionih sistema sa važećom propisima, međunarodnim standardima.

Imajući u vidu sve navedeno, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji uspostavilo Odjeljenje za reviziju informacionih sistema kao posebnu, nezavisnu organizacionu jedinicu, nadležnu za reviziju IS kojima upravljaju organi državne uprave. U Odjeljenju su zaposlena tri službenice, na poziciji Načelnice Odjeljenja i dvije samostalne savjetnice za reviziju informacionih sistema.

Ovom informacijom su ukratko obuhvaćene dosadašnje aktivnosti na uspostavljanju procesa rada u Odjeljenju za reviziju informacionih sistema kao i planirane aktivnosti u narednom periodu.

Revizija informacionih sistema

Informacione tehnologije predstavljaju važan mehanizam za unapređenje poslovanja i donošenje odluka koje je zasnovano na podacima. Međutim, sa unapređenjem dolaze i rizici povezani sa korišćenjem informacionih sistema.

IT rizici se mogu kategorizovati na različite načine a neki od osnovnih IT rizika su: bezbjednosni, regulatorni, aplikativni, tehnološki, reputacioni, rizici promjena te rizici dostupnosti i performansi. Stoga je izuzetno važno da rukovodstvo u svim organima državne uprave, odnosno cjelokupnom javnom sektoru, bude svjesno uloge IS i prepoznavanja IT rizika.

Svrha revizije informacionih sistema (u daljem tekstu: revizija IS) je da pruži nezavisno, objektivno uvjeravanje i savjetodavnu aktivnost kroz sistematičan, disciplinarn pristup ocjeni procesa upravljanja i upotrebe informacionih sistema, njihove usklađenosti sa važećim propisima, strategijom, misijom i vizijom organa državne uprave. Na taj način, revizija IS treba da, pružanjem na riziku zasnovanog objektivnog uvjeravanja, savjeta i uvida, doda vrijednost

i unaprijedi efikasnost i efektivnost procesa upravljanja i upotrebe informacionih sistema u organima državne uprave i time unaprijedi okvir i kvalitet ostvarivanja strateških ciljeva digitalne transformacije i reforme javne uprave u javnoj upravi.

Realizovane aktivnosti

Imajući u vidu da je Odjeljenje formirano početkom 2021. godine, po prvi put kao nezavisna organizaciona jedinica čiji je obuhvat rada revizija informacionih sistema u organima državne uprave, najveći dio aktivnosti u tekućoj godini bio je usmjeren na regulatorno i procesno uspostavljanje Odjeljenja. U tom smislu, fokus aktivnosti je bio usmjeren na izradu ključnih dokumenata shodno obavezama koje proističu iz oblasti elektronske uprave i unutrašnje revizije.

U nastavku su pobrojane ključne aktivnosti, sa statusom realizacije:

- Odjeljenje je izradilo *Pravilnik o načinu vršenja revizije informacionih sistema* koji je upućen Sekretarijatu za zakonodavstvo na mišljenje
- Odjeljenje je izradilo *Povelju revizije informacionih sistema* koja će biti dostavljena Direkciji za harmonizaciju unutrašnje revizije
- Odjeljenje je izradilo *Strateški plan rada Odjeljenja za 2022-2024*
- Odjeljenje je u završnoj fazi izrade *Godišnjeg plana za 2022. godinu*, i isti će biti usvojen do kraja tekuće godine
- Odjeljenje je u završnoj fazi izrade *Programa obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta Odjeljenja za reviziju informacionih sistema*, i isti će biti usvojen do kraja tekuće godine
- Odjeljenje je u završnoj fazi izrade *Godišnjeg plana kontinuiranog profesionalnog usavršavanja*, i isti će biti usvojen do kraja tekuće godine

Pored navedenih aktivnosti Odjeljenje je, po nalogu ministarke javne uprave, digitalnog društva i medija, započelo dvije revizije u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, i to:

- Reviziju procesa upravljanja korisničkim nalozima na sistemu za elektronsku komunikaciju organa državne uprave u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, koja je uključila i procese podnošenja zahtjeva u Ministarstvu kapitalnih investicija, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava i Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Nacrt revizorskog izvještaja je upućen na preliminarno usaglašavanje predstavnicima ovih ministarstava koji su bili određeni za kontakt osobe u procesu revizije. Nakon preliminarnog usaglašavanja, Nacrt izvještaja će biti dostavljen starješinama organa subjekata revizije, sa predlogom Akcionog plana za sprovođenje preporuka, na izjašnjenje.
- Reviziju informacionog sistema za vođenje i objavljivanje registra nevladinih organizacija i političkih partija u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija. Revizija je u toku.

Odjeljenje je u prethodnom periodu ostvarilo značajnu saradnju sa Direkcijom za harmonizaciju unutrašnje revizije iz Ministarstva finansija i socijalnog staranja, koja je nadležna za koordinaciju unutrašnje revizije u javnom sektoru. Sa ciljem stručnog usavršavanja i edukacije iz oblasti unutrašnje revizije informacionih sistema, zaposleni su pohađali obuke za upravljanje rizicima u javnom sektoru i uložili unutrašnje revizije sa osvrtnom

na identifikovanje IT rizika, koju je realizovalo Ministarstvo finansija i socijalnog staranja. Imajući u vidu specifičnost revizije IS, te potrebu za efikasnim uspostavljanjem Odjeljenja i kontinuiranu edukaciju, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je u saradnji sa UNDP Crna Gora angažovalo eksternog konsultanta sa dugogodišnjim iskustvom u oblasti unutrašnje revizije informacionih sistema, sa ciljem podrške u realizaciji aktivnosti u ovoj godini.

Izrada strateškog i godišnjeg plana revizije IS podrazumijevala je, između ostalog, pripremu tzv. revizorskog univerzuma, koji predstavlja skup svih IS i IT procesa u organima državne uprave, koji mogu biti predmet revizije u narednom periodu. Za potrebe izrade revizorskog univerzuma Odjeljenje je uputilo svim organima državne uprave upitnik sa ciljem prikupljanja informacija i podataka o IS kojima upravljaju, kao i pitanja o prepoznatim IT rizicima.

Na osnovu dostavljenih informacija od strane 33 organa državne uprave, 29 njih je prijavilo ukupno 93 informaciona sistema. U narednom periodu Odjeljenje će sarađivati sa organima državne uprave kako bi revizorski univerzum bio detaljno sagledan i kako bi se prikupili dodatni podaci i procjene rizika.

Iz dostavljenih podataka takođe se zaključuje da je svega 17 IS bilo predmet revizije prethodnih godina. Ovaj podatak, kao i podatak da se u značajnom broju organa ne vodi evidencija IT rizika, dodatno opravdava potrebu za uspostavljanjem ovog Odjeljenja.

Planirane aktivnosti za naredni period

Strateški ciljevi Odjeljenja u narednom trogodišnjem periodu fokusiraće se na:

- jačanje kapaciteta Odjeljenja putem kontinuirane edukacije iz ove oblasti i sticanja specifičnih znanja potrebnih za sprovođenje procesa revizije informacionih sistema;
- uvjeravanje o adekvatnosti i efektivnosti revizije IS i davanje preporuka za unapređenje procesa upravljanja rizicima IS;
- promovisanje statusa i funkcije unutrašnje revizije informacionih sistema, kao alata za dobro upravljanje u organima državne uprave.

Potreba za stalnim usavršavanjem iz oblasti informacionih tehnologija, informacione bezbjednosti, upravljanja IS i dr. predstavljaju ključne izazove u narednom periodu. Sa druge strane, potreba da se u toku revizorskog ciklusa realizuje revizija velikog broja IS u organima državne uprave, donosi pred Odjeljenje izazove koje treba prevazići efikasnim upravljanjem procesima rada i obezbjeđivanjem kvaliteta rada zaposlenih, kao i jačanjem kapaciteta Odjeljenja.

Imajući u vidu savjetodavnu ulogu i zadatke Odjeljenja, u narednom periodu pažnja će biti usmjerena i na podizanju svijesti u dijelu upravljanja informacionim sistemima, kako rukovodioca u organima, tako i zaposlenih u IT sektoru. Takođe, cilj je da se savjetodavna uloga Odjeljenja usmjeri i na kvalitetno identifikovanje i upravljanje IT rizicima.

Stoga je od izuzetne važnosti u narednom periodu prepoznati ulogu Odjeljenja od strane organa državne uprave i raditi na povećanju svijesti o potrebi revizije IS kao mehanizma za ocjenu upravljanja IS, upravljanja IT rizicima kao i kontrola u dijelu upotrebe informacionih sistema u organima državne uprave.